

El rerefons europeu del conflicte palestí: antisemitisme i islamofòbia

Josep Maria Pascual Esteve

Dr. en Sociologia (UB) i en Història (UdG),

Octubre 2025

Tres temes a aprofundir:

1. Crisi de la democràcia i emergència dels autoritarismes.
2. La complexitat del conflicte de Palestina: algunes dades i reflexió sobre els drets de l'altre.
3. L'acció interreligiosa i la contribució a la pau i a la democràcia

La crisi de la democràcia: tres dimensions

- Crisi de legitimitat o els valors de la democràcia: respecte, diàleg, convivència, igualtat, llibertat i fraternitat front el nihilisme i narcisisme contemporanis.
- Crisi de realització (eficàcia) de les polítiques públiques: creixement de les desigualtats i pobresa, manca d'habitatge, futur distòpic o retro utòpic.
- Crisi provocada pel mal ús del sistema de governació: la relació guanyar-perdre.

L'emergència de l'autoritarisme

- La crisi de la democràcia no és suficient per explicar l'autoritarisme, necessita d'una resposta que cohesioni: el rebuig i la por a l'altre.
- El antisemitisme i la islamofòbia com instruments de l'autoritarisme.
 - La cohesió social basada en la por a l'altre.
 - Rebuig a la pluralitat i deshumanització de l'altre.
 - Por i inseguretat social: reforç al control social.
 - Justificació de les desigualtats socials i reforç de la jerarquia en termes de nacionalitat, raça o cultura.
 - Foment de la personalitat autoritària: rigidesa mental, submissió a l'autoritat, rebuig.

1947 Plan de la ONU

- Estado judío
- Zona internac.
- Estado árabe

1949-67 Línea verde

- Israel
- Anex. por Jordania
- Ocupado por Egipto

1967-2000

- Israel
- Ocupado por Israel

2000-act.

- Israel
- Ocupado por Israel
- Palestina

Les justificacions del conflicte per les elits

De part de les palestines:

- Després de la dissolució de l'Imperi Otomà i la desaparició de l'Imperi Britànic és l'únic país sense estat.
- Eren la gran majoria 1917 (fi de l'Imperi Otomà): 512.000 àrabs, 66.000 jueus. Població oriünda.
- Emigració deliberada amb finalitats d'ocupació.
- Han estat expulsats dels seu territoris al constituir-se l'estat d'Israel en1948.
- Els colons israelians ocupen il·legalment el territori i creen vincles entre ells.
- No disposen d'estat i estan sota una opressió permanent.
- Sense estat no poden progressar, ni protegir-se. Poble sense estat.

Les justificacions del conflicte per les elits

De part de les israelianes:

- La expulsió de Síria-Judea després de la revolta de BarK Kojba al 135: revolta d'alliberació nacional.
- Patiment com “Boc expiatori” en la diàspora.
- Intent d'extermini, holocaust o shoah, per part del nacional-socialisme en la segona guerra sense defensa: necessitat de protecció per ells mateixos.
- Acceptació de la resolució ONU 1947: dos estats, Jerusalem capital de la humanitat.
- No acceptació per part dels palestins i països àrabs. Declaració guerra a estat.

Conclusions: l'oblit de la perspectiva de l'altre (drets de l'altre)

- Raons certes per ambdues parts (on comença i finalitza la legitimitat històrica).
- Alan Cunningham (darrer comissionat britànic): “Dona la sensació que obviaven per complert l'existència de l'altre”.
- Més de cents anys de morts i darrera matança.
- Odeh Bisharat: “Malgrat no existeixi un relat compartit sobre el passat, escrivim-ne un de nou pel futur”.
- Mostrar que la convivència és possible, es fa i cal estendre-la.

És possible defensar els drets del poble palestí sense caure en l'antisemitisme?

- Identificar la crítica en el sionisme expansionista del govern Nethanyahu. Antijudaisme, antisemitisme i antisionisme.
- Expressar les manifestacions democràtiques i per la Pau del poble jueu.
- Mostrar la correlació entre defensa dels jueus i la lluita per la democràcia i viceversa.

Com evitar la islamofòbia creixent en els països europeus manifestada en el conflicte palestí?

- L'islam a l'igual que l'antijudaisme o antisemitisme el buc expiatori més nombrós.
- La contribució de l'Islam en la construcció de la cultura europea.
- Deconstruir els mites negatius sobre l'Islam i reforçar el seu caràcter civilitzador.

L'acció interreligiosa, clau per la pau i la convivència

- No és un conflicte interreligiós però les religions són part de la solució.
- La importància del monoteisme: tots som germans.
- Els valors de les religions i l'ètica originària motor de la democràcia i l'humanisme.
- L'opció i el punt de mira de les víctimes propis de les religions.
- Multiplicar les accions de convivència i projectar-les. El cas de 3catinfo (18N) amb Oasis de Pau.
- L'exemple de Pau de Tars i les comunitats cristianes en l'Imperi.
- Les religions i els valors i l'ètica de la democràcia.